

Nr 269.

Av herr **Mannerskantz**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av ett statens institut för folkhälsan.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 139 till årets riksdag angående inrättande av ett statens institut för folkhälsan inrymmer i förslaget till institutets organisation jämte en avdelning för allmän hygien och yrkeshygien även en avdelning för födoämneshygien och livsmedelskontroll.

Denna sistnämnda avdelning är föreslagen uppdelad på tvenne sektioner, nämligen en biologisk-kemisk och en vitaminsektion. Som chef för vardera av dessa sektioner skulle placeras en laborator under det att hela avdelningen skulle stå under ledning av en gemensam chef med professors ställning.

Av propositionen framgår vidare att den fördoämneshygieniska avdelningen vid institutet synes ämnad att bli ett centrallaboratorium för att tillgodose rikets behov av till detta område hörande undersökningar. Avdelningen skulle även stå offentliga myndigheter och enskilda till tjänst med undersökningar beträffande vitaminer i livsmedel, fodermedel och läkemedel ävensom bedriva självständig forskningsverksamhet på området.

Med kännedom om de vådor för folkhälsan som föreligga exempelvis i felaktig beredning, behandling eller förvaring av de animala födoämnena, vilka enligt modern uppfattning äro de viktigaste beståndsdelarna i den mänskliga dieten, synes det oss mycket anmärkningsvärt, att icke veterinärerna beretts plats på det begärda institutet för folkhälsan, då dessa genom sin utbildning och sin i dessa frågor stora praktiska erfarenhet måste anses vara mest ägnade att handhava den i propositionen angivna verksamheten å institutets avdelning för födoämneshygien och livsmedelskontroll.

Att den veterinära sakkunskapen bör beredas plats på det föreslagna institutet framgår bland annat även därav att professorerna H. von Euler, Carl A. Kling och Göran Liljestränd, vilka förordnats att såsom ombud för Sverige deltaga i en av nationernas förbund år 1935 i Genève anordnad konferens rörande biologisk standardisering av vissa läkemedel m. m. och vilka i sin till Kungl. Maj:t avlämnade berättelse angående resultatet av konferensens arbete, jämväl erinrande om medicinalstyrelsens år 1935 påkallade utredning rörande inrättande av ett statens socialhygieniska institut, därvid framhålla, att ett laboratorium för födoämneshygien och livsmedelskontroll, vilket skulle bli ett statens centralorgan, måste förväntas få att handhava en mångfald av uppgifter, såsom agrikultur-kemiska undersökningar, allmän livsmedelsanalys och medicinskt-bakteriologiska provningar för utrönande av ett näringsmedels oskadlighet såsom människoföda, »varvid veterinär sakkunskap även måste få göra sig gällande».

Att den veterinära sakkunskapen bör beredas plats på det föreslagna institutet understrykes även av medicinalstyrelsen och Karolinska institutets lärarkollegium i yttranden över de sakkunnigas förslag till institutets organisation. Enligt medicinalstyrelsens förmenande borde veterinär sakkunskap bliva företrädd inom avdelningen för födoämneshygien och livsmedelskontroll såväl i rutinarbetet som vid undervisningen, då fråga vore om animala livsmedel. En veterinärt utbildad laborator syntes böra anställas för ändamålet, varjämte som kursledare i detta fack för läkare och tillsyningsmän eventuellt ytterligare arbetskraft finge anlitas, exempelvis professorn i födoämneshygien vid veterinärhögskolan. Endast härigenom vunnes en god anslutning till fältarbetet i fråga om livsmedelskontrollen, vilken i vad avsåge animala livsmedel handhades av veterinärer. Karolinska institutets lärarkollegium betonade, att födoämnen kunde var skadliga för människor av skilda anledningar. De kunde härstamma från sjuka djur, de kunde infekteras av sjuka personer på vägen från producenten till konsumenten, och de kunde förgiftas t. ex. genom otjänlig förpackning eller annan olämplig behandling och kunde även i ytterligare avseenden vara olämpliga. Under dessa förhållanden vore det önskvärt, att veterinär sakkunskap funnes tillgänglig vid avdelningen vid sidan av den föreslagna kemiska.

I detta sammanhang vilja vi påpeka att matvarukontrollen i vårt land står under veterinär ledning, och detta förhållande borde enligt vårt förmenande utgöra ett starkt skäl för att icke utesluta den veterinära sakkunskapen vid institutets avdelning för födoämneshygien och livsmedelskontroll.

De arbetsuppgifter, som komma att åligga institutet, falla utanför den i samhällena utövade kontrollen av kött, mjölk och andra animala födoämnen, och vi vilja särskilt framhålla betydelsen för folkhälsan av ett centralt livsmedelslaboratorium under veterinär ledning, dit material av särskilt hälsovadlig eller misstänkt beskaffenhet skulle kunna insändas för sådana specialundersökningar, som tarva särskild utrustning och specialkunskap.

Uppgifterna för ett sådant speciellt livsmedelslaboratorium torde säkerligen bliva mångahanda, såsom bakteriologiska, serologiska och histologiska undersökningar av insänt material, främst av hållbara animala födoämnen såsom konserver, torkade, rökta eller saltade kött- och fiskvaror, korvvaror, tillredda matvaror m. m. Undersökningar av färska animala födoämnen såsom kött, fisk, skaldjur, ägg och mjölk torde även komma att ingå i laboratoriets arbetsuppgifter. Särskilt kunna undersökningarna av mjölk väntas bliva omfattande med hänsyn till en förbättrad mjölkhygien. För dessa undersökningar är enligt vår mening veterinär sakkunskap absolut nödvändig.

Vad lokalutrymmet för den veterinära avdelningen beträffar synes oss utrymmet å den i propositionen föreslagna avdelningen för födoämneshygien och livsmedelskontroll vara så rundligt tilltaget, att en tredjedel eller 22 enheter utan olägenhet borde kunna avskiljas och tagas i bruk av den veterinära avdelningen.

Beträffande kostnaderna för den veterinära avdelningen skulle lönerna

enligt vårt förslag uppgå till 23,412 kronor och driftkostnaderna approximativt beräknas till 10,000 kronor.

På grund av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen ville med ändring av kungliga propositionen i vad den avser sektionen för födoämneshygien och livsmedelskontroll för sin del besluta att nämnda sektion skall inrymma en avdelning för animal födoämneshygien och livsmedelskontroll med en veterinär som chef i professors ställning i lönegrad B 30 samt en assistent (veterinär) å 4,500 kronor, ett laboratoriebiträde i lönegrad B 7 och en vaktmästare likaledes i lönegrad B 7.

Stockholm den 19 mars 1938.

Axel Mannerskantz.
